

השבת של רבי נחמן מברסלב

עלון תש"ג

ליכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

ונקדש בכבודי ... (שמות כט, מג)

צריך להתיירא ולפחד מן הכבוד, כי כבוד הוא סכנה גדולה, סכנות נפשות, כי הוא דן את כל הדינים, כמו שכתוב (תהלים כד): מלך הכבוד, כי כבוד הוא בחינת מלכות, הן את הכל. ואזי הכל חוקרים ושואלין: מי הוא זה מלך הכבוד; אם הוא ראוי לזה. וזה שכתוב (שמות כט): ונקדש בכבודי - אל תקרי: בכבודי, אלא: במבכדי (זבחים קטו:), כי על ידי הכבוד יוכל לגרם לו מיתה, חס ושלוש, ואזי הוא נשקל במ'אזנים, אם, חס ושלוש, יפגום בהכבוד כחוט השערה, שלא יקבלו כמו שצריך, אזי, חס ושלוש, כף חובה מוכרעת. וזה נקרא: מ'אזני צדק (ויקרא יט), כי צדק מלכותא קדישא, שהוא בחינת כבוד, מלך הכבוד כנ"ל. והיינו מ'אזני צדק, כי אז נשקל במ'אזנים. (לקוטי מוהר"ן א' - סימן קל"א)

ובהעלות אהרן את הנרות ... (שמות ל, ח)

וזה בחינת מעשה המנורה, שהוא בחינת התורה, כמו שכתוב (משלי י): כי מצוה ותורה אור וכמובא. וזה בחינת נר המערבי, שהוא עדות לכל ישראל, כי ממנו היה מתחיל ובו היה מסיים (מנחות פו:). כי כל בחינת התעוררות שלנו הוא רק כמדליק נר שאינו עושה כלום, רק שלוקח נר ומדליק בו נרות אחרים אלפים ורבות כמו שירצה. ובאמת אם לא היה לו אלו הנרות או הדברים שמדליקין, בודאי לא היה אפשר לו להדליק אבנים ועפר. וכן אם לא היה לו נר להדליק ממנו, או איזה דבר להוציא ממנו אש, בודאי גם כן לא היה אפשר לו להדליק. נמצא, שהכל מאתו יתברך האש והנר והשמן והפתילה, המדליק והנדלק, הכל מאתו יתברך. ואף על פי כן, אם לא יעשה האדם המעשה כל שהוא, לקח הנר ולהדליק בו אחרים, בודאי לא יהיו נדלקים מעצמם, כי כך ברא ה' יתברך הבריאה, שהכין הכל כאשר לכל בחכמתו, ואף על פי כן רוצה דוקא שאנחנו נעשה ונגמר על ידי התעוררותנו מלמטה, אף על פי שבאמת הכל מאתו יתברך, כי כל עבודת האדם את ה' יתברך הוא בבחינת הדלקת והארת אור הנשמה, כמו שכתוב בזהר הקדוש: אעא דלא סליק ביה נורא מבטשין ליה, גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא וכו'. וזה בחינת נר המערבי שהוא עדות שהשכינה שורה בישראל, כי ממנו היה מתחיל ובו היה מסיים, היינו שההתחלה והסיום הכל ממנו יתברך לבד, כי נר המערבי היה דולק בנס, כמו שאמר רבותינו ז"ל (יומא לט). ועל כן בודאי היה יכול הוא יתברך להדליק בעצמו את כל נרות המנורה, וכמו שאמר רבותינו ז"ל (מנחות פו:): וכי לאורה הוא צריך וכו', אך צוה לנו והזהיר מאד על הדלקת נרות המנורה, להורות שאף על פי שהכל מאתו יתברך, אף על פי כן אנו מחייבים על כל פנים להדליק את נרות המנורה. וזה היה נחשב להתעוררות שלנו, אף על פי שבאמת הכל מאתו יתברך, כי ממנו הוא מתחיל ובו היה מסיים.

וזהו בחינת מעשה המנורה שהיה קלה מקשה, עד ירכה עד פרח מקשה היא, דהיינו שכלה נעשית מעשת אחד מ'ראשה עד סופה עם כל הכפתורים והפרחים וכו', הכל נעשה מחתיכה אחת. עד שנתקשה משה הרבה איך לעשותה, ואמר לו ה' יתברך: הטל את העשת לתוך האש ותצא המנורה. היינו, שכל המנורה שהיא כלל הארת התורה, הוא רק מחתיכה אחת מנה ובה שבאמת נעשית מאליה, כי היה בלתי אפשר לאדם לעשותה, כי קשה וכבד להאדם שיתעורר ויאיר מעצמו, ואף על פי כן צריכין לעשות המנורה למטה דייקא. ועל כן באמת נתקשה משה הרבה על זה, כי סוד זה נוגע בשער החמשים, שבאמת הכל כאשר לכל ממנו יתברך, ואף על פי כן צריכין רק התעוררות ורצון ותשוקה אל האמת, וזה נחשב להתעוררות שלנו. ועל כן כל הקרבת הקטרת היה בשעת הדלקת המנורה והטבתה, כמו שכתוב (שמות לג): בהיטיבו את הנרות יקטירנה. ובהעלות אהרן את הנרות וכו'. כי קטרת, שהיא עיקר בחינת תשובה כידוע, כי אחד עשר סמני הקטרת מכניעין סטרא דמותא, כל הסטריין אחרנין, ומעלין הקדשה מעמקי עמקי הקליפות כידוע, שזהו עיקר בחינת תשובה. וכמו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל,

שיזהר לומר קטרת ככוונה גדולה ויועיל לו לחזר בתשובה. נמצא, שקטרת בבחינת תשובה, אבל עיקר התשובה זוכין בבחינת המנורה, שהוא בחינת אמירת תהלים, שכולל יחד אתערותא דלתתא ואתערותא דלעלא (התעוררות מלמטה והתעוררות מלמעלה) בקשר נפלא, מה שאי אפשר להבין ולהשיג כלל. וזהו בחינת מה שראה זכריה סוד הגאולה שלמה על ידי המנורה שראה, כמבאר שם בהפטרות בהעלותך ושבת חגכה שהוא (זכריה ד): 'ראיתי מנורת זהב קלה וגלה על ראשה וכו'. וכלל העניין, שהשמן היה נמשך מאליו כמו ממעין, כמו שכתוב: 'וגלה על ראשה', וכמו שפירש רש"י שם. וסיים שם: 'לא בחייל ולא בכח כי אם ברוחי וכו'. היינו כל עניין הנ"ל, שעיקר התשובה, שהיא עיקר הגאולה, הוא 'לא בחייל ולא בכח כי אם ברוחי וכו', כי הכל מאתו יתברך. והעיקר תלוי בבחינה הנ"ל, שנוכח שיהיה נמשך בחינת הארת שער החמשים כנ"ל, ששם כלולים יחד בקשר אחד אתערותא דלעלא ואתערותא דלתתא, שזה זוכין על ידי אמירת תהלים והתבודדות ושיחה בינו לבין קונו יתברך תמיד, יהיה איך שיהיה. ואז אף על פי שידוע בעצמו שבודאי אינו יוצא ידי חובתו כלל, אף על פי כן באמת זהו סוד נפלא שאי אפשר להשיג, כי נמשך משער החמשים שנמשך על שבעה קני המנורה, שהם כלולים כל אחד משבעה, בחינת: 'שבעה ושבעה מוצקות' וכו', שכל זה סוד שבע שבתות תמימות שסופרין קדם יום החמשים, שהוא שבעות, שכל זה כלול באמירת תהלים שכולל כל החמשים שערי תשובה, שהם תשובתנו אליו ותשובתו אלינו, כולל כלם יחד, כי הכל אחד כנ"ל. ועל ידי זה תהיה הגאולה על ידי משיח צדקנו שהוא דוד. ועל כן רמז הגאולה במעשה המנורה. (לקוטי הלכות - הלכות קריאת שמע ה' - י"ט)

סיפור

(התקרבות ר' ישראל אודסר לרבנו ז"ל)

© ... ואכן, כשחזרנו לבית, היה חורבן גדול. כל הבצק צף ועלה על גדותיו והיו לי צרות גדולות בבית, וצעקו עלי למה הלכתי. אני לא הייתי אשם, כי לא הרגשתי שהלילה עבר. ולי לא היה שום ספק, שהוא [ר' ישראל קארדנר ז"ל] מצדיקי השלושים ושישה הנסתרים. והתורה שלמד אותי הייתה נפלאה מאוד, אין לתאר ואין לשער.

© ור' ישראל [קארדנר] נשאר שם בבית הכנסת, וכשהאיר היום נכנס לבית הכנסת כדי להתפלל, ונתפרדה החבילה. אבל אחר-כך הלכתי לבית הכנסת של חסידי קרלין ושם מצאתי אותו. טבריא הייתה אז ישוב קטן, וכששמעו את קול אימי בוכיה וצועקת היכן בני, נבהלו כולם, וחשבו שאני מת, ובבוקר התחילו להתעניין. וסיפרה על יהודי אחד, שבא בלילה וקנה לחם ואני הלכתי עמו ולא חזרתי, ובבוקר מצאה אותי יחד עם היהודי ההוא בבית הכנסת, כשהוא מלא מים.

© אימי לא הכירה את ר' ישראל אבל בני העיר הכירו אותו בתוך חסידי ברסלבי, וכשבאתי אמרו כולם: הלילה "שמדו" את ישראל בר. ואז נודע לי שר' ישראל הוא מחסידי ברסלב. ומאז לא נפרדנו יותר. אני ראייתי בזה השגחת הבורא שזימן לי אוצר חשוב כזה בביתי. וביחוד הייתה ההתקרבות גדולה מצדו, וראה בזה השגחת ה', שהרי לא רצה להיפרד ממירון, והנה נודמן לידו נפש של נער בן שבע-עשרה המתגעגע לאמת. ונוצרה בינינו בבחינת מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. אמרתי, אפילו כל העולם ינסה להפריד בינינו, לא יצלחו ... (המשך יבוא בעזרת ה')

שיחות

(שיחות של ר' ישראל בער אודסר, זצ"ל)

© ... אוי ווי, לולא שזכיתי לראות רק איזה ניצוץ ממה שראיתי, אבל זכיתי, אני נתתי את נפשי. היה הרבה שטענו אתי: "מה זה, מה יהיה אתך, מה זה הרקודים? תקח גמרא!"

אני הייתי אחד משגע בטבריה שהיה מרקד לבד, זה היה הצגה. הם לא ידעו מה זה, אני עשיתי להם צער כזה שאין לשער, "מה זה, מאיפה הוא לוקח את זה? עני שאין לו על שבת, שאין לו כלום, איך הוא מרקד לבד, לא רואים

.. ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ..

דבר כזה? מה, יש דבר כזה בעולם, ישראל בער מרקד? איפה אנחנו ואיפה התורה? אני עשיתי להם מחלת לב, אתם יודעים מה שיש בעולם? יש ניגון כזה..."

עכשיו כשאני מסתכל על זה, אני מוציא מזה שמה שעבר עלי בעניין ההתקרבות לרבנו זה היה הכנה, אני רואה עכשיו למפרע שזה היה טוב, אני סבלתי מה שסבלתי וחשבתי: "מי יודע אם אני אחזיק מעמד. כל העולם מצחקים ממני", אבל אני חצקתי מכלם, אני רקדתי ואני עשיתי מהם עפר ואפר, מכל המתנגדים הגדולים והגאונים, מכלם. ואני רואה שלולא זה לא היינו מדברים בצפת ובעולם דבורים כאלה, אני מדבר ממה שראיתי - זה מספיק. אני ראיתי אדם כזה שבכח רבנו, בכח ההתבודדות, בכח התורות והתפלות, הוא זכה למה שזכה, הוא חצק מכלם...

אני מברך אתכם בכל לבי, שהי' יתברך יברך אתכם בכל מיני ישועות, בכל מיני הצלחות. והעיקר שנזכה להתקרב להי' יתברך באמת אנחנו וזרענו בדורותינו וכל עם ישראל, שנזכה לתשובה שלמה, לחזר לתורה, לחזר לאמונה. והכל יהיה בודאי על-ידי רבנו רבי נחמן, ככה הוא גילה...

מכתב

(ספר אבי הנחל א' - מכתב י')

ב"ה, ב' דר"ח תמוז תשי"ח, טבריא.

לאיש חכם ומשכיל על דבר אמת, שלום וישע רב.

כבר עברו משנותינו הרבה, וימינו כצל עובר, ואם לא עכשיו אימתי. הט אוניזק ולבבך ושמע והבן היטב מה שנעשה אתנו עתה בימינו מעשה כזאת שעדיין לא היה, שבאנו לעולם בעת שנתגלה אור קדוש וחדש נורא ונשגב כזה, רבי אמת מנהיג רחמן כזה אשר הוא יסוד העולם, העומד בין שמד לרצון, להעלות נפשות ישראל משאול תחתיות ומתחתיו, מבחינת שמד וכפירות - לרצון. דוקטור גדול כזה שבקי מאד בפרואות נפשנו עד תכליתנו, עד הסוף האחרון, ויודע היטב בכלליות ובפרטיות כל מה שנעשה עם כל הנפשות בכל דור ודור מיום ברוא אלקים אדם על הארץ עד הנה ועד הסוף הסוף האחרון, ויודע כל התקונים של כל אחד, וכל הידיעות האלו הם אצלו דבר קטן.

ברוך המקום, ברוך הוא, שבימינו אלה בתוך שטף מים רבים ורפש וטיט היון נתגלה נוראות כאלה פלאי פלאות וכו', אשר אין שום חושך ותהום תחתיות שיוכל להסתיר אור האורות כזה שמאיר לכל אדם בכל עת בכל מקום שהוא. וכל עיקר הרעש והקטגוריה הגדולה שעלינו אשר קמו עלינו לבלעינו חינוס להשמד ולהרג, הוא רק מחמת זה שרבנו הגדול זצ"ל רוצה להחיות מתים ופגרים ממש, שנפלו מאד מרובי עוונותיהם העצומים כפגרים ממש, וכל הרעש הגדול הוא רק בשביל זה. אבל מה לנו בזה, כל אחד ילך בדרכו, ואנחנו בחסדו הנפלא נקיים "אחוזתיו ולא ארפנו עד וכו'".

מה שהעולם רחוקים כל-כך מהי' יתברך, הוא רק מחמת התגברות ההטעאות ושקרים והחליפין והתמורות של היכלי התמורות עד שממירין ומחליפין רע בטוב וטוב ברע וכו' להפך מן האמת, ועל-ידי החילוף והתמורה נתנה כל הממשלה והמלוכה לבן העבד, ובן המלך האמת הִכרח לעקר ממקומו ולהיות בורח ומגרש ומטלטל ונע ונד, וחושבין מחשבות להעביר את בן המלך לגמרי מן העולם, חס ושלוש. והתמורות התגברו כל-כך עד אשר חס מלהזכיר מעניין החילוף כלל, ולומר עליו כי אולי הוא הבן מלך האמת, וכל המדבר מזה מענישין אותו ומתנקמן ממנו. אבל "ואתה מרום לעולם היי", שהופיע והמשיך איזה הארה והתנוצצות קדש ממקום שהמשיך, עד שנסתבב שהתחילו התמורות להתברר קצת עד שנתקן העולם.

בסוף הקץ שאז יתגבר הסטרא אחרא מאד, ואזי יהיה עיקר התקון על-ידי הצדיק האמת שהוא בחינת משה משיח שדן את הכל לכף זכות, ומוצא נקדות טובות אפילו בהנחמים והרחוקים ביותר, ומעורר הטוב שנעלם ונסתר במקומות הרחוקים מהי' יתברך, ומעלה הטוב מעמקי עמקי הקליפות. שזה עיקר עבודת הצדיק שמשתדל לרפאות החולים ביותר על-ידי גודל כחו שיכול לעשות כלים וצמצומים נפלאים כאלה בחכמה נפלאה באופן שיוכלו להאיר גם בהם השגות אלקות כדי שיתקרבו גם הם, ועל-ידי זה דייקא יהיה עיקר התקון והגאולה בקץ האחרון...

(עצות המבווארות - מועדי ה' - פורים, ב')
פורים הוא הכנה לפסח. היינו שעל

עצות ותפילות

ידי מצוות ושמחת פורים כראוי זוכים להנצל מחמץ בפסח, וזוכים לקיים כל מצוות הפסח כראוי.

... יהי רצון מלפניך הי' אלקינו ואלקי אבותינו, עושה נסים ונפלאות בכל דור ודור, הרב את ריבנו והדן את דינו והנוקם את נקמתנו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו והנפרע לנו מצרינו. שתרחם עלינו ברחמיך הרבים ותעזר לנו בישועתך ונפלאותיך הנוראות, שנזכה לקבל ולקיים את ימי הפורים הקדושים בזמניהם כראוי, שנזכה לקיים כל המצוות הקדושות הנוהגות בפורים, בקדשה ובטהרה גדולה בשמחה ובטוב לבב, בגילה ברינה בדיצה וחדוה רבה ועצומה מאד, עם כל פרטיהם ודקדוקיהם וכוונותיהם ותרי"ג מצוות התלויות בהם.

רבנו של עולם, כבר גלית אוזנינו שכל הנסים והנפלאות שעשית לאבותינו אשר עליהם נקבעו הימים טובים הקדושים כולם נעשים ונתגלים

ומאירים בכל דור ודור בכל אדם ובכל זמן, ואנו צריכין להמשיך קדשת פורים וקדשת כל הימים טובים, והארת הנסים ונפלאות שנעשו אז, בכל שנה ושנה בכל דור ודור ובכל אדם ואדם בפרטיות. ובכן באתי לפניך עושה נסים ונפלאות בכל דור ודור, ובכל יום ובכל עת ובכל שעה. למדני והורני וחנני וזכני שאזכה לשמחת פורים בשלמות באמת, שאזכה לשמח מאד מאד בכל לב ונפש בימי הפורים הקדושים בכל שנה ושנה בשמחה שאין לה קץ. עד שאזכה על-ידי השמחה והקדשה של פורים להמשיך עלי ועל כל ישראל הקדשה והטהרה הנמשכת מהפרה-אדמה שמתהרת מטמאת-מת, אשר צוית עלינו לעסק בקריאת הפרשה הזאת של פרה-אדמה אחר פורים, וגלית לנו שעל-ידי פורים זוכין לטהרת הפרה-אדמה, למען נזכה להיות טהורים לקבל קדשת הקרבן-פסח בזמנו.

רבנו של עולם, אתה יודע שבעצם ירידתנו ונפילתנו בעמק הגלות המר הזה, ועצם ורובי צרות הנפש שעוברים על כל אחד מישראל ועלי בפרטיות, ועצם ורובי המצולות ים השוטפים עלי, ורודפים אותי מאד מאד מכל הצדדים, ובצרה גדולה אני מאד מאד בלי שיעור וערך, ואיני יודע שום פתח תקוה לתקן ולהינצל מכל זה, הן על כל אלה אני צריך עתה נסים נפלאים וישועות גדולות ונוראות, כאשר עשית עם כלל ישראל לדורות עולם נסים נפלאים ונוראים אשר לא היו כמותם, בימי מרדכי ואסתר כשעמד עליהם המן הרשע ימח שמו וזכרו וכו', אשר נס זה של פורים גדול מכל הנסים שעשית עמנו מעולם, כאשר הודעת לנו על-ידי חכמיך הקדושים זכרונם לברכה, וכל המועדים יהיו בטלים וימי הפורים לא נבטלים. ובתחילה היו כל ההתחלות מפסח, כי כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים, ועכשיו וכו' (לקוטי תפילות ב' - מתוך תפילה ל"ז).

רבנו של עולם, מריה דעלמא כלא, אדון הנפלאות מצמיח ישועות, אתה יודע האמת, שכל הנסים והנפלאות שעשית עמנו ביציאת מצרים ובמלחמת עמלק בימי משה ובימי מרדכי ואסתר, וכל הנסים ונפלאות שעשית עמנו בימי תנ"ך, ובכל דור ודור, עיקר הנס והישועה הוא ישועת הנפש. כי עיקר הקנאה והשנאה של כל צרינו ורודפינו בגשמיות ורוחניות, הוא רק על אשר אנו מאמינים בך הי' אלקינו, ומשתוקקים לילך בדרכיך הקדושים ולקיים מצוותיך הנוראות, ולגלות ולפרסם אמתת אמונת אלקותך והשגחתך וממשלתך בעולם, אשר רק בשביל זה לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. ועל כן עיקר הנס והישועה מכל הצרות הוא מה שאתה מקנא קנאתך ואתה עושה נסים ונפלאות, כדי לקיים התורה והמצוות לבל יתבטלו מן העולם, חס ושלוש, כרצון השונאים והכופרים ימח שמם, שְׁכֵלם הם מסטרא דהמן ועמלק ימח שמו.

ועתה מה אומר לפניך יושב מרום ומה אספר לפניך שוכן שחקים, אם אחרי כל הנסים והנפלאות האלה, אני בעצמי רודף את עצמי יותר מכל השונאים, כי לא התגברתי נגד תאוותי, אף גם המשכתי עלי את היצר הרע, ועשיתי מה שעשיתי, עד אשר הבאתי עצמי בידיים בצרות האלה צרות נפש, אשר הם קשים ומרים מכל הצרות כי אין צרה כצרות הנפש, כי זהו הרחמנות הגדול מכל הרחמנות להוציא נפש מישראל מעוונות ופגמים.

רבנו דעלמא כלא, יחיד קדמון, הי' אלקים אמת, אתה לבד יודע להיכן נוגעים דברי אלה, כי באמת בער אני ולא אדע תוקף הנס של פורים בגשמיות ורוחניות, ובפרט איך לזכות להמשיך עלי תוקף הנס והישועה הזאת, אבל אתה לבד יודע הכל, ואתה מרמוז לי מרחוק להתקרב אליך בכל עת, בכמה מיני התנוצצות ורמזים רבים בלי שיעור, ואני בעצם קשיות ערפי עדיין לא שבת מטעותי, אבל זאת נחמתי בעיני המר מה שעדיין אני מתעקש עוד לדבר דבורים כאלה לפניך, ולצפץ אמרתי מעפר אליך, ולצפות עדיין לרחמיך וישועתיך.

רבנו של עולם, אתה לבד יודע תוקף הנס שהיה אז בימי מרדכי ואסתר שזכו לנצח מלחמת המן עמלק, למחות שמם וזכרם מן העולם. ואיך זכו להמשיך על ידי זה הארה נפלאה וישועה נוראה בכל דור ודור. ואיך עתה כל חיותנו ותקוותנו לצאת מגלותנו בגוף ונפש, הוא רק על ידי תוקף הנס הזה. כי אנו עומדים ומצפים לישועתיך כאשר עזרתם אז להכניע ולשבר קליפת המן עמלק לעקור ולבטל ולהכניע זְהמתו הגדולה, ולגלות אמונת השגחתך בעולם, ולחזור ולקיים ולקבל מחדש קדשת תורתך הקדושה. כן תעמוד בעזרתנו סלה בכל דור ודור, עד אשר תנצח המלחמה בשלמות, למחות זכר עמלק לגמרי, ולהעביר רוח הטמאה מן הארץ, ולהשיבנו אליך באמת ולהוציאנו מגלותנו המר מהרה. על כן באתי לפניך אדון הנפלאות שתשים לבך לגדל צרות נפשנו, ותביט בעינינו ועמלנו ואל תביט במעללנו, ותעשה עמנו נסים נפלאים ונוראים, נסים של פורים, באופן שתסבב סיבות לטובה, שנזכה לשוב אליך בחיינו חיש קל מהרה, ולא נשוב עוד לכסלה...

שבת שלום וחג פורים שמח